

Asia: VN/32564/2021

Jatkuvan oppimisen sanasto

1 koulutustoiminta

Kommentit

-

2 koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

3 koulutuslainsäädäntö

Kommentit

-

4 opetushallinnon alan koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

5 muun hallinnon alan kuin opetushallinnon koulutuslainsäädännössä säännelty koulutustoiminta

Kommentit

-

6 markkinaehtoinen koulutustoiminta

Kommentit

-

Käsitekaavio 1. Koulutustoiminta

Kommentit

-

7 koulutus (1)

Kommentit

-

8 koulutus (2)

Kommentit

-

9 aikuiskoulutus

Kommentit

-

Käsitekaavio 2. Koulutus (1) koulutusasteen, tarkoituksen ja koulutuslajin mukaan sekä koulutus (2)

Kommentit

-

10 omaehtoinen koulutus

Kommentit

-

11 henkilöstökoulutus

Kommentit

-

12 täydennyskoulutus

Kommentit

-

Käsitekaavio 3. Koulutus (1) omaehtoisuuden, järjestäjän, tavoitteen ja rahoittajan mukaan.

Kommentit

-

13 muuntokoulutus

Kommentit

-

14 kotoutumiskoulutus; aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus

Kommentit

-

Käsitekaavio 4. Koulutus (1) ja koulutus (2) tutkintotavoitteisuuden mukaan.

Kommentit

-

15 työvoimakoulutus

Kommentit

-

16 kartoitusjakso; orientaatiojakso

Kommentit

-

17 ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisesti suuntautunut työvoimakoulutus

Kommentit

-

18 rekrytoiva työvoimakoulutus; rekrytoiva koulutus; rekrytointikoulutus

Kommentit

-

19 ei-tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus; ammatillisia valmiuksia lisäävä koulutus

Kommentit

-

20 yhteishankintakoulutus

Kommentit

-

21 kehittämiskoulutus; KEKO-koulutus

Kommentit

-

22 valtionosuusrahoitettu työvoimakoulutus; VOS-työvoimakoulutus

Kommentit

-

23 valtionosuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 5. Työvoimakoulutus

Kommentit

-

24 erikoistumiskoulutus; korkeakoulujen erikoistumiskoulutus

Kommentit

-

25 työelämässä oppiminen; > työpaikalla oppiminen

Kommentit

-

26 työpaikalla järjestettävä koulutus

Kommentit

-

27 oppisopimuskoulutus

Kommentit

-

28 koulutussopimukseen perustuva koulutus

Kommentit

-

29 työpaikalla järjestettävä ohjaus; työpaikkaohjaus

Kommentit

-

30 työharjoittelu (1); korkeakouluharjoittelu; > ammattikorkeakouluharjoittelu

Kommentit

-

31 koulutuskokeilu

Kommentit

-

Käsitekaavio 6. Työelämässä oppimisen muotoja.

Kommentit

-

32 osaamiskokonaisuus (1)

Kommentit

-

33 osaamiskokonaisuus (2)

Kommentit

-

34 tutkinnon osa

Kommentit

-

35 opintokokonaisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 7. Osaamiskokonaisuuksia.

Kommentit

-

36 opetus

Kommentit

-

37 ohjaus

Kommentit

-

38 vertaisohjaus

Kommentit

-

39 valmennus

Kommentit

-

40 elinikäinen ohjaus

Kommentit

-

41 ammatinvalinta- ja uraohjaus

Kommentit

-

Käsitekaavio 8. Opetus, ohjaus ja valmennus.

Kommentit

-

42 oppiminen

Kommentit

-

43 elinikäinen oppiminen

Kommentit

-

44 jatkuva oppiminen

Kommentit

-

45 avoin oppiminen

Kommentit

-

Käsitekaavio 9 . Oppiminen

Kommentit

-

46 kyvykkyys

Kommentit

-

47 osaaminen; ~ kompetenssi

Kommentit

-

48 todennettu osaaminen; sertifioitu osaaminen

Kommentit

-

49 osaamisen tunnistaminen

Kommentit

-

50 osaamisen tunnustaminen

Kommentit

-

Käsitekaavio 10. Osaaminen, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Kommentit

-

51 pätevyys; ammattipätevyys

Kommentit

-

52 kelpoisuus; > virkakelpoisuus

Kommentit

-

Käsitekaavio 11. Pätevyys ja kelpoisuus

Kommentit

-

53 todistus (1)

Kommentit

-

54 koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen liittyvä todistus; todistus (2)

Kommentit

-

55 muuhun koulutukseen kuin koulutusjärjestelmäkoulutukseen liittyvä todistus

Kommentit

-

56 työtodistus

Kommentit

-

57 pätevyystodistus

Kommentit

-

Käsitekaavio 12 . Todistuksia

Kommentti

-

Yleiset kommentit sanastosta

Kommentti

Tietojohtaminen ry on rekisteröity yhdistys, joka edistää tietoperusteista arvonluontia ja tiedon hyödyntämistä päätöksenteossa ja kaikessa yhteiskunnan toiminnassa. Yhdistys tekee tietojohtamista tunnetuksi, antaa lausuntoja, toimii alan kouluttajana julkisen ja yksityisen sektorin organisaatioiden tarpeisiin sekä julkaisee Tietoasiantuntija-lehteä ja blogia. Yhdistyksen jäsenistö koostuu yhteisöjäsenistä ja henkilöjäsenistä, jotka ovat tietualan ammattilaisia ja/tai alaa opiskelevia. Yhdistys ajaa eri ammattijärjestöjen organisaatioryhmien tietojohtamisen intressejä, ja edistää osaamista tietojohtamisen kokonaisuudessa.

Jatkuvan oppimisen uudistamisen parlamentaariseen hankkeeseen liittyvässä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön Jatkuvan oppimisen sanastohankkeessa on laadittu Jatkuvan oppimisen sanaston luonnos. Uudistustyö edellyttää terminologista sanastotyötä, joka osaltaan mahdollistaa opetushallinnon ja työhallinnon välistä vuoropuhelua. Sanasto on tarkoitettu tukemaan edellä mainittujen ministeriöiden yhteistä jatkuvan oppimisen digitaalisten palveluiden kehittämistä. Sanastoluonnoksessa esitetään noin 60 jatkuvaan oppimiseen liittyvää käsitettä tietoineen. Käsitteiden sisältö kuvataan määritelmiä täydentävien lisätietoja sisältävien huomautusten avulla. Tämän Jatkuvan oppimisen sanaston keskittyessä jatkuvan oppimisen järjestelmän nykytilan käsitteisiin tavoitetaan liittyvien käsitteiden määrittelyä pidetään tarpeellisena toteuttaa mahdollisessa jatkohankkeessa. Kuten sanaston esipuheessakin on todettu, tämä sanasto on tarkoitettu apuvälineeksi jatkuvan oppimisen uudistuksen toimijoille

laajempaan tavoitteenaan mahdollistaa käsitteiden käyttö yhdenmukaisesti viestinnän lisäksi myös säädösvalmistelussa, tietoarkkitehtuuryössä ja palveluiden suunnittelussa. Sanastosta toivotaan yleisemminkin olevan hyötyä esimerkiksi tietojärjestelmien ja palveluiden kehittäjille, kääntäjille, tiedottajille

ja toimittajille, jotka käyttävät työhön ja oppimiseen liittyviä termejä ja käsitteiden määritelmiä.

Tarkoituksena on sanaston avulla edistää myös julkisen hallinnon tietojen yhteentoimivuutta.

Tietojohtaminen ry:n näkemyksen mukaan Jatkuvan oppimisen sanasto on hyvin ja perusteellisesti laadittu.

Myös sanastotyössä mukana olleita henkilöitä on kertynyt melkoinen joukko, ilmeisesti sitten asiantuntemustakin on runsaasti mukana. Sanaston taustalla on vuonna 2010 aloitettu opetus- ja kulttuuriministeriön Sanastokeskuksen kanssa käynnistämä sanastotyö ja sen tuloksena Opetus- ja koulutussanasto (OKSA), uusin 2. laitos vuodelta 2021 sisältäen n. 760 käsitettä kuvauksineen, tavoitteenaan

alun perin muun muassa tukea Opetushallituksen verkkopalveluiden kehittämistä, koulutuksen ja tutkimuksen tietoarkkitehtuuria sekä luoda osaltaan siltoja lainsäädännön ja tietotuotannon välille. Tästä

Opetus- ja koulutussanastosta, joka sisältää myös ruotsin- ja englanninkieliset vastineet huomattavalle osalle

termeistään, on saatu käyttöön useita valmiita termejä ja määritelmiä Jatkuvan oppimisen sanastoon, jossa

onkin monien termitietueiden, noin 40 prosenttia termitietueista, huomautus-kentässä maininta esimerkiksi

käsitteen sisällöllisestä yhdenmukaisuudesta Opetus- ja koulutussanaston käsitteen kanssa. Monet määritelmätkin ovat samoja tai lähes yhdenmukaisia, huomautuksia on tarvittaessa usein täydennetty. Vain

muutamille termeille on esitetty synonyymejä ja herääkin kysymys, onko niitä käytännössä enemmän mutta

jätetty pois tästä sanastosta. Yleisesti käytössä olevien samanarvoisten ja sallittujen synonyymien sekä

hylättävien olisi tarpeen sanaston käytön kannalta olla mukana. Jatkuvan oppimisen sanastossa annetaan

nyt suomenkielisistä termeistä suosituksia, ja tarkoituksena on lisätä sanastoon mahdollisessa

jatkohankkeessa ruotsin- ja englanninkieliset vastinetermit. Tietojohdaminen ry kiinnittää tässä yhteydessä

huomiota siihen, että monien termien ruotsin- ja/ tai englanninkieliset vastineet ovat jo olemassa, esimerkiksi tuossa Opetus- ja koulutussanastossa lähes 90 prosentissa näille sanastoille yhteisten termien

tietueista. Vähintäänkin toisen kotimaisen kielen mukaan ottaminen ei siten liene ollut aivan mahdottomuus

jo tässä ensimmäisessä sanastotyön hankkeessa, kun jo alkuvaiheessa olisi otettu laajemmin huomioon

sanastojen tarjoamat synergiaedut niitä hyödyntäen.

Muutoin Jatkuvan oppimisen sanastossa termeillä oppiminen, elinikäinen oppiminen, jatkuva oppiminen ja

koulutus ovat hyvät määritelmät; myös osaaminen on määritelty hyvin ja riittävän laajasti. Termi kyvykkyys

– määritelmässä pitäisi mainita tuo ominaisuus myös yksilölle kuuluvana, ei pelkästään organisaatiolle.

Vaikka sanaston nimi on Jatkuvan oppimisen sanasto, oppimiseen ja sen osa-alueisiin liittyviä käsitteitä ja

termejä on vähemmän kuin koulutukseen liittyviä (koulutus 1 ja 2 sekä koulutusjärjestelmä ym.) sekä opetukseen. Tällä sanastolla on jotenkin hallintopainotteinen ote, jossa kouluttaminen on ylhäältä käsin

tarkasteltua toimintaa – oppiminen on omaehtoista yksilön toimintaa! Vrt. hankkeen keskittyminen nykytilaan. Näkemyksenä on, että tekemällä oppimisella on suuri merkitys, esimerkiksi suuri osa työssä

oppimisesta ja osaamisen kehittymisestä tapahtuu nimenomaan työtä tehden, toisilta oppien, ongelmanratkaisussa jne. Tässä yhteydessä on hyödyllistä tarkastella 1990-luvulla kehitettyä 70-20-10 –

mallia oppimisesta ja osaamisen varmistamisesta. Haasteita henkilöstön osaamisen varmistamisessa tuovat

jatkossakin nopea uuden oppiminen sekä poisoppiminen. Henkilöstön osaamisen varmistamiseen kuuluu

työssäoppimisen muotojen parempi hyödyntäminen. Tässä edellä mainittuihin haasteisiin vastaavan 70-20-

10 –mallin ideana on, että 70 prosenttia työelämässä opituista asioista ihminen omaksuu kokemuksen

kautta, mikä sisältää työssä oppimista, uusien haasteiden ja ongelmien ratkaisemista. Mallissa 20 prosenttia

oppimisesta muodostuu vuorovaikutuksesta toisten henkilöiden kanssa ja palautteen antamisesta sekä

kokemusten jakamisesta tai seurattaessa esihenkilön tai kollegan työtä. Mallissa kuvattu 10 prosenttia

oppimisesta on muodollisen koulutuksen ja valmennuksen ansiota. Huomattakoon, että 70-20-10 –mallin

elementtien suhteet voivat eri elämäntilanteissa ja –vaiheissa jakautua eri tavalla. Tietojohdaminen ry:n

näkemyksen mukaan sanastossa voisi olla enemmän oppivelvollisuusiän jälkeiseen oppimiseen liittyviä

termejä, kun nyt on termi omaehtoinen koulutus. Lisäksi osaamisen kehittäminen, joka liittyy myös työssä

oppimiseen, puuttuu sanastosta kokonaan. Osaamisen kehittäminen liittyy osaamisen johtamiseen – ainakin

työelämäkontekstissa. Tässä yksi osaamisen kehittämisen määritelmä:

Osaamisen kehittäminen on suunnitelmallista osaamisen ylläpitämistä ja päivittämistä tulevaisuuden tarpeita varten.

Se on myös poistuvan osaamistarpeen korvaamista tarvittavalla osaamisella ja täysin uuden osaamisen hankkimista.

Osaamisen kehittäminen perustuu tietoon, jota osaamisen ennakkoinnilla on hankittu tulevaisuuden osaamistarpeista.

Lähde: www.kt.fi/henkilostojohtaminen/osaamisen-johtaminen

Jatkuvan oppimisen sanastossa termi henkilöstökoulutus on mukana, mutta oppimista ja osaamisen kehittymistä tapahtuu työssä myös muilta oppien, kuten yllä on sanottu. Työelämässä oppiminen on myös

mukana, mutta siinäkin viitataan järjestettyyn koulutukseen. Todettakoon, että asiaa sivuavia ohjaukseen ja

valmentamiseen liittyviä termejä on mukana. Myönteistä on, että osaamisen kehittämiseen liittyvät

osaamisen tunnistaminen ja osaamisen tunnustaminen ovat mukana. Sitten vertaisohjaus on mukana –

vertaisoppiminen ei. Ohjaus –termin, mukaan luettuna vertaisohjaus, määritelmän näkökulma on pikemminkin opetuksen, ei oppimisen. Huomioimme myös, että nyt poisoppiminen puuttuu – sekin on

tärkeää monissa tilanteissa, kun asiat kehittyvät ja kuten edellä jo todettiin. Jatkuvan oppimisen sanastoluonnoksesta puuttuvat myös erilaiset oppimisympäristöt – yhä enemmän on tulossa digitaalisia

oppimisympäristöjä.

Määritelmien laadinnassa on vielä tarkistettava, ettei muun muassa erilaisia kehämääritelmiä pääse syntymään, kuten nyt on eräissä termitietueissa. Käsitejärjestelmien graafisessa esitystavassa on eroavaisuutta aikaisempaan nähden siten, että tässä sanastoluonnoksessa hierarkiasuhteista käsitejärjestelmää kuvataan nuolidiagrammilla vaikka vakiintuneesti sellaisella kuvataan funktiosuhteista

käsitejärjestelmää ja hierarkiasuhteista puolestaan puudiagrammilla. Asiaa selkeyttää se, että kunkin käsitekaavion yläosassa on merkintä muistuttamassa juuri tässä sanastoluonnoksessa käytetystä kuvaustavasta. Käsitekaavioiden kuvauksissa on vielä täydennettävää. Kokonaisuutena Tietojohtaminen ry:n

näkemyksenä on, että tarvittavien täydennysten ja korjauksien jälkeen Jatkuvan oppimisen sanasto on

tulevaisuudessa alallaan tarpeellinen ja tärkeä sekä kiinteästi myös tietojohtamiseen liittyvä sanasto.

Majuri Eija
Tietojohtaminen ry